

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

22 oktober 2024

Kenmerk

Z/24/074432 / D/24/158936

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Afval en Reiniging

Opsteller

Leeuwen, Jacob van

Onderwerp

Raadsinformatiebrief ontwikkelingen afvalinzameling

Kennisnemen van

Een aantal ontwikkelingen op het dossier afval:

1. Inzameling met eigen personeel;
2. Ontwikkelingen in de inzamelmarkt voor huishoudelijk afval;
3. Openstelling Woerdense milieustraat voor inwoners van Oudewater;
4. Financieel nadeel door ontwikkelingen op de markt voor inzameling van textiel.

Inleiding

De inzameling van huishoudelijk afval is een wettelijke verplichting van de gemeente. De afvalinzameling wordt sterk beïnvloed door ontwikkelingen in de wereld om ons heen. Denk hierbij aan marktprijzen voor afzet van secundaire grondstoffen, de (arbeids-)markt voor de inzameling van afval en de maatschappelijke wens om bij te dragen aan een circulaire economie. Het college heeft gemeend op een aantal van deze ontwikkelingen in te moeten spelen en informeert bij deze de raad hierover.

Kernboodschap***1. Inzameling met eigen personeel***

Op 31 december 2024 loopt de overeenkomst af met de onderaannemer die het personeel levert voor de inzamelvoertuigen. Het college stond daarmee voor een keuze; opnieuw inhuren of eigen personeel werven.

Om grip te krijgen op de kosten, afhankelijkheid van inhuur te verminderen en beter invulling te kunnen geven aan de maatschappelijke rol van de gemeente, is ervoor gekozen het leveren van personeel niet meer uit te besteden. In plaats daarvan wordt een kernteam van medewerkers geworven.

Daarbij wordt uitgegaan van minimaal zeven chauffeurs zodat ook bij uitval de vijf achterladers (voertuigen voor de inzameling van minicontainers) bemenst kunnen worden. In beginsel bestaat de poule van beladers uit uitzendkrachten. Veelbelovende beladers kunnen in dienst worden genomen en eventueel doorgroeien tot chauffeur.

Zo heeft de organisatie meer grip op de werving, de opleiding en de aansturing van de medewerkers. Bovendien komt personeel in gemeentelijke dienst de saamhorigheid ten goede. Er ontstaat namelijk een stabiel kernteam waar de organisatie zich omheen kan organiseren. Ook wordt het makkelijker om route-optimalisaties door te voeren zonder dat contractuele afspraken in de weg zitten (zie onderstaand).

2. Ontwikkelingen in de inzamelmarkt voor huishoudelijk afval

Voor de verwerking van het ingezamelde huishoudelijk afval werkt de gemeente Woerden in AVU-verband samen met 25 andere Utrechtse gemeenten. De AVU (Afval Verwijdering Utrecht) is een gemeenschappelijke regeling die al sinds 1984 de overslag, het transport en de verwerking van het huishoudelijk afval regelt van de deelnemende gemeenten.

Hoewel de verwerking in het AVU-gebied gezamenlijk is geregeld, wordt de inzameling van huishoudelijk afval door de betreffende gemeenten zelf op verschillende wijzen georganiseerd. Er zijn gemeenten met een eigen inzameldienst (zoals de gemeenten Woerden en Lopik), gemeenten die hiervoor een samenwerkingsverband hebben opgericht (zoals de gemeenten Zeist en Soest) en gemeenten die (zoals de gemeente Oudewater) gebruik maken van een (privaat) inzamelbedrijf.

De inzamelmarkt is volop in beweging. Om die reden heeft de AVU begin dit jaar een notitie uitgedaan waarin een beeld werd geschetst van de marktsituatie. Daaruit blijkt dat met het beëindigen van de huis-aan-huis inzamelactiviteiten door twee grote marktpartijen, de concurrentie op de private markt dreigt weg te vallen. Het aantal potentiële, private inschrijvers is bij een nieuwe aanbesteding mogelijk dus zeer beperkt. Gemeenten die de inzameling uitbesteden zijn nu dus op zoek naar alternatieven. Deze ontwikkelingen maken dat er in het AVU-gebied veel gekeken wordt naar mogelijkheden voor samenwerking.

Omdat de gemeente Woerden de inzameling zelf heeft geregeld, kent de gemeente geen acute problemen met deze ontwikkeling. Toch moet ook de gemeente Woerden nadenken over de toekomst. Want wanneer verdergaande eisen met betrekking tot duurzaamheid verlangen dat wordt geïnvesteerd in waterstof- of elektrisch aangedreven inzamelvoertuigen, is dit financieel én logistiek een uitdaging.

Ook groeit het aantal huisaansluitingen in de gemeente Woerden en komt het moment in zicht dat nieuwe voertuigen moet worden aangeschaft om de groeiende gemeente te kunnen blijven bedienen. In het belang van een optimale inzet van de beschikbare capaciteit en met het oog op een (financieel) meer slagvaardige organisatie, wordt daarom gekeken naar schaalvergroting. Het college heeft geconcludeerd dat complexe samenwerkingen in (bestaande) gemeenschappelijke regelingen op dit moment niet de voorkeur hebben. Ook is aanbesteden van de inzameling, mede gelet op de huidige marktsituatie, momenteel geen optie.

Een voor de hand liggende samenwerkingspartner is de gemeente Oudewater. Daar verzorgt Cyclus N.V. momenteel de inzameling van GFT (Groente-, Fruit- en Tuinafval), PMD (Plastic-, Metaalverpakkingen en Drankenkartons) en Restafval. De inzamelovereenkomst tussen Cyclus en de gemeente Oudewater loopt eind 2026 af. Om die reden onderzoekt ook de gemeente Oudewater of samenwerking met andere gemeenten mogelijk is.

De huidige ambtelijke samenwerking tussen de gemeenten Woerden en Oudewater biedt voldoende basis voor overheveling van de inzameltaken naar Woerden. Bij het niet voortzetten van de samenwerking volstaat een Dienstverleningsovereenkomst tussen beide partijen. Het is gemeenten binnen een Gemeenschappelijke Regeling (zoals de AVU) namelijk toegestaan om gemeentelijke taken voor elkaar te verzorgen (zonder dat aanbesteding nodig is). De inzameling van huishoudelijk afval is zo'n gemeentelijke taak.

Het college onderzoekt nu welk schaalvoordeel kan worden gerealiseerd als de inzameldienst van de gemeente Woerden de inzameltaken van Oudewater op zich neemt. De voorlopige resultaten van dit onderzoek zijn veelbelovend.

Uitbreiding van het verzorgingsgebied is een relatief kleine ingreep. De afvalinzameling is al op veel vlakken geïntegreerd. Nagenoeg alle 'backoffice' taken worden al door Team Afval & Reiniging (A&R) uitgevoerd en de (informatie) systemen zijn volledig op elkaar afgestemd. Ook de Oudewaterse milieustraat is al in beheer bij A&R.

Alleen een deel van de meldingen van bewoners (over eventueel niet geledigde containers) komen nu nog binnen via het Klant Contact Centrum (KCC) van Cyclus. Die taak komt in het vervolg dan bij A&R te liggen. Gezien de beperkte extra werkzaamheden is de verwachting dat er nagenoeg geen extra overheadkosten hoeven te worden gemaakt wanneer de inzameltaken worden geïntegreerd. Er kunnen dus meer huishoudens worden bediend met hetzelfde team.

De huidige inzamelovereenkomst van de gemeente Oudewater met Cyclus vertegenwoordigt een jaarlijkse waarde van circa €330.000. Voorlopige calculaties laten zien dat, wanneer A&R de dienstverlening overneemt, zij een competitief aanbod kan doen. Door de werkzaamheden in Oudewater en Woerden te bundelen kunnen voertuigen optimaal worden benut en wordt stilstand voorkomen. Kortom, samenwerking levert voor beide gemeenten zeer waarschijnlijk financiële synergieën op.

Momenteel wordt de 'businesscase' verder uitgewerkt. Deze businesscase moet uiteindelijk als basis dienen voor een intentieverklaring tussen de gemeenten Woerden en Oudewater. In deze verklaring wordt het voornemen uitgesproken om een inzamelovereenkomst aan te gaan, als onderdeel van de DVO. Het college zal de raad hier te zijner tijd nader over informeren.

3. Proef openstelling milieustraat

Bij wijze van proef wil het college in de loop van volgend jaar een periode de milieustraat van Woerden openstellen voor bewoners van Oudewater. Zij kunnen gedurende die periode dan zowel in Oudewater als in Woerden terecht.

De milieustraat van Woerden is van dinsdag tot en met zaterdag vrijwel de hele dag open. Dit in tegenstelling tot de milieustraat van Oudewater die uitsluitend vrijdagmiddag en zaterdagochtend geopend is. Door dit initiatief kunnen inwoners van Oudewater veel vaker en dus makkelijker hun Grof Huishoudelijk Afval kwijt. Voordeel voor de (bewoners van) de gemeente Woerden is dat door een optimale benutting van de milieustraat de kosten per bezoek lager uitvallen.

Tijdens de proef wordt onder andere onderzocht hoeveel inwoners van Oudewater van de dienstverlening gebruik maken, of de capaciteit in Woerden afdoende is en of de techniek naar behoren werkt. Ter dekking van de kosten zal de gemeente Woerden aan de gemeente Oudewater per bezoek een tarief in rekening brengen. Dit tarief is gebaseerd op de gemiddelde (verwerkings-) kosten van een milieustraatbezoek.

Als de proef succesvol blijkt, kan de gedeelde toegang eventueel een vervolg krijgen.

4. Financieel nadeel door ontwikkelingen op de inzamelmarkt voor textiel.

De tweedehands textielbranche verkeert in een crisis. Bedrijven die actief zijn in de inzameling, sortering en recycling van huishoudelijk textiel gaan gebukt onder slechte marktomstandigheden waardoor de huidige businessmodellen zwaar onder druk staan.

Ook ReShare en Textiles2Textiles, die gezamenlijk sinds januari 2023 de inzameling en verwerking van het textiel voor de gemeente Woerden en elf andere AVU-gemeenten verzorgen, ervaren een grote negatieve impact op hun businesscase. Zij voelden zich daarom genoodzaakt om een voorstel aan de AVU-gemeenten te doen met afwijkende contractuele afspraken. Deze afspraken gelden totdat de huidige overeenkomst op 31 december 2025 afloopt.

Het gemeentelijke en publieke belang is dat de continuïteit van de inzameling en verwerking van het textiel geborgd blijven. Door bereid te zijn concessies te doen aan de contractuele afspraken kan een dreigend faillissement van de inzamelaar worden afgewend. Daarnaast wil het college voorkomen dat textiel dat binnen onze gemeenten wordt ingezameld, mogelijk moet worden verbrand vanwege een slechte marktsituatie en de ontwikkelingen die daarmee gepaard gaan.

Het college heeft daarom ingestemd met de gewijzigde voorwaarden. Dit betekent wel dat de opbrengsten voor textiel ongeveer €50.000 per jaar lager uitvallen dan begroot en dat het ingezamelde textiel minder hoogwaardig zal worden verwerkt.

Financiën

De financiële tegenvaller door het terugvallen van de textielopbrengst bedraagt voor 2024 naar schatting €12.000 en zal in eerste instantie worden opgevangen binnen het gesloten circuit afvalstoffenheffing.

Afhankelijk van de ontwikkeling van de overige exploitatielasten binnen het afvalcircuit en de voorziening afvalstoffenheffing (per 1-1-2024 610.000 euro) zal moeten blijken welk effect dit heeft op de totale afvalbeheerkosten voor 2024 en verder.

Vervolg

Uw raad wordt over het verdere vervolg van bovenstaande ontwikkelingen nog nader geïnformeerd.

Bijlagen

-